

L a n d b r u k e t s

Utredningskontor

Avgifter innen landbruk og
samvirkebasert
næringsmiddelindustri

Margaret Eide Hillestad

RAPPORT 1 – 2006

Forord

Formålet med denne rapporten er å tallfeste hvor mye landbruket og den samvirkebasert næringsmiddelindustri bruker på avgifter knyttet til produksjonen i 2005. Tilsvarende undersøkelse ble første gang gjort i 2003.

Arbeidet er utført på oppdrag av Norske Felleskjøp, Gilde Norsk Kjøtt BA, HOFF Norsk Potetindustri, Honningcentralen, Prior Norge BA og TINE BA.

Landbrukets Utredningskontor står ansvarlig for rapportens faglige innhold, vurderinger og konklusjoner. Rapporten er skrevet av Margaret Eide Hillestad som er prosjektleder ved kontoret.

Oslo, januar 2006

Bjørn Strøm

Innhold

1	INNLEDNING.....	1
2	BEGREPER OG DEFINISJONER.....	3
2.1	DEFINISJON AV SKATTER, AVGIFTER OG TOLL.....	3
2.2	DEFINISJON AV SÆRAVGIFTER.....	3
2.3	GEBYR ELLER AVGIFT	4
2.4	HVORFOR AVGIFT?.....	4
2.5	EFFEKTER AV AVGIFTER.....	5
2.6	DEFINISJON AV LANDBRUK OG SAMVIRKEBASERT NÆRINGSMIDDELINDUSTRI (SNI) ...	6
2.6.1	Økonomiske nøkkeltall for SNI.....	6
2.6.2	Felleskjøpene	7
3	OVERSIKT OVER SÆRAVGIFTER I DET NORSKE SKATTESYSTEMET.....	9
3.1	SÆRAVGIFTER PÅ MOTORVOGNER.....	10
3.2	SÆRAVGIFT PÅ BENSIN, AUTODIESEL, SMØREOLJE OG CO ₂	10
3.3	FORBRUKSAVGIFT PÅ ELEKTRISITET	12
3.4	EMBALLASJEAVGIFT	12
3.5	AVGIFT PÅ SJOKOLADE- OG SUKKERVARER	13
4	SÆRAVGIFTER I NÆRINGSMIDDELINDUSTRIEN	15
4.1	MATPRODUKSJONSAVGIFTEN.....	15
4.2	KJØTTKONTROLLGEBYRET.....	15
4.3	FORSKNINGSAVGIFT PÅ LANDBRUKSPRODUKTER.....	15
5	ANDRE GENERELLE AVGIFTER OG VEDERLAG.....	17
5.1	MILJØ- OG KONTROLLAVGIFT PÅ PLANTEVERN MIDLER.....	17
5.2	FOREDLERAVGIFT PÅ FORMERINGSVARE AV SÅVARER, PLANTER OG PLANTEDELER...	17
5.3	HERMETIKKAVGIFT	18
5.4	AVGIFT PÅ HYDROFLUORKARBONER (HFK) OG PERFLUORKARBONER (PFK).....	18
6	ANSLAG PÅ INNBETALTE AVGIFTER I 2005	19
6.1	SÆRAVGIFTER I LANDBRUKET.....	19
6.1.1	Drivstoff, mineralolje og smøreolje.....	19
6.1.2	Forbruksavgift på elektrisitet	19
6.2	AVGIFTER I SNI OG FELLESKJØPENE.....	20
6.2.1	Næringsmiddelavgifter.....	20
6.2.2	Emballasjeavgift.....	21
6.2.3	El-avgift	22
6.3	OPPSUMMERING.....	22
7	ANDRE ARBEIDER OM EMNET.....	25
7.1	STATLIGE AVGIFTER I NORGE.....	25
7.2	STATLIGE AVGIFTER I SVERIGE OG DANMARK	25
7.3	MÅLING AV NÆRINGSLIVETS REGELVERKSKOSTNADER KNYTTET TIL SÆRAVGIFTENE	26
7.4	MARGINER I KJØTTSEKTOREN – UTVIKLING AV PRISER FRA BONDE TIL BUTIKK.....	28
7.5	NORDISK MATVAREMARKED – EN SMAK AV KONKURRANSE.....	28

LITTERATUR

1 Innledning

I forbindelse med statsbudsjettet for 2004 ble det innført en ny modell for innkreving av gebyrer og avgifter i matforvaltningen. Landbrukets Utredningskontor kartla i 2003 hvilke avgifter som ble innbetalt av landbruk og samvirkebasert næringsmiddelindustri (SNI) i 2002, og ga et anslag på hvor store beløp det ble innbetalt pr år. Denne rapporten er en oppdatering av tallene fra denne undersøkelsen.

I prosjektsbeskrivelsen i 2003 som nå skal oppdateres, var følgende problemstilling definert :

”Med utgangspunkt i primærproduksjon og samvirkebasert næringsmiddelindustri skal man søke å avdekke totale kostnader av denne type avgifter - både direkte og indirekte, samt hvilke effekter disse avgiftene har for industrien og for forbrukerne.”

Denne type avgifter er spesifisert som:

”Alle særavgifter på landbruksprodukter og næringsmidler”

Denne rapporten søker først å kartlegge hvilke avgifter som innbetales av landbruk og samvirkebasert næringsmiddelindustri (SNI), for deretter å gi et anslag på hvor store beløp det ble innbetalt for 2005. Avgifter er indirekte skatter som pålegges ved innenlandsk omsetning og import av varer og tjenester. En avgift kan være generell slik som merverdiavgiften, eller den kan gjelde kun visse varer og tjenester, kalt særavgifter. Avgifter kan også pålegges enkelte varer som innføres til Norge fra utlandet. Dette kalles tollavgifter.

Regnskapsdata er innhentet fra bedriftene som defineres som samvirkebasert næringsmiddelindustri, se kapittel 2.6, mens det for jordbruket i hovedsak er benyttet tall fra Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Statistisk sentralbyrå (SSB). Kopi av forespørsel sendt til næringsmiddelindustrien finnes i vedlegg 1.

I presentasjonen av ulike avgifter som er av betydning for landbruket og SNI, er det lagt vekt på å beskrive avgiften, samt hvilke eventuelle unntak fra avgiftsplikten som gjelder. Unntak for avgiftsplikten viser at det foreligger politiske prioriteringer om redusert avgiftsbyrde i bestemte næringer.

En del av problemstillingen omhandler avgifters betydning for mulighetsområdet i jordbruksavtalen. Innenfor rammen av jordbruksavtalen finnes det næringsinterne overføringer som betegnes som avgifter. Disse avgiftene har som formål å utjevne priser til produsenter, og er en måte å redistribuere inntekter innenfor næringen. Ordningene har ikke som formål å skaffe det offentlige inntekter. Eksempler på dette er prisutjevningsordninger og omsetningsavgifter for produsenter som omsetter jordbruksvarer.

I kapittel 2 defineres begreper som benyttes i rapporten, og ulike motiver for å ilegge avgifter drøftes kort. Kapittel 3 starter med en presentasjon av de største og viktigste særavgiftene i det norske skattesystem. Deretter blir de særavgiftene som er av betydning for næringene som studeres, presentert nærmere. I kapittel 4 og 5 gis det en oversikt over andre avgifter som er av betydning for landbruk og samvirkebasert næringsmiddelindustri. Kapittel 6 gir et anslag på betalte avgifter fra landbruk og samvirkebasert næringsmiddelindustri for 2005. Deretter samles trådene i en konklusjon. I kapittel 7 gis det en presentasjon av andre arbeider om temaet.

2 Begreper og definisjoner

Dette kapitlet har som formål å definere sentrale begreper som anvendes i rapporten, samt å si noe om begrunnelsene for og konsekvensene av avgifter.

2.1 Definisjon av skatter, avgifter og toll

Skatt er fellesbetegnelsen for direkte og indirekte skatter betalt inn til staten. Det er de indirekte skattene som blir betegnet som avgifter. Direkte skatter betales direkte av en fysisk eller juridisk person. Direkte skatter utskrives på personlige skatteyttere og næringsvirksomhet. Indirekte skatter betales i tilknytning til produksjon, omsetning, import eller eksport.

Avgifter er indirekte skatter som pålegges innenlandsk omsetning og import av varer og tjenester. En avgift kan være generell slik som merverdiavgiften, eller den kan kun gjelde visse varer og tjenester, såkalte særavgifter. Avgifter kan pålegges enkelte varer som innføres til Norge fra utlandet. Disse kalles tollavgifter og vil ikke bli omtalt i denne rapporten.

2.2 Definisjon av særavgifter

Særavgifter er en fellesbetegnelse på ulike typer avgifter. Avgifter som betales ved innførsel, produksjon eller innenlandsk omsetning av nærmere angitte varer og enkelte tjenester (for eksempel bensinavgift), og avgifter knyttet til å eie eller til å endre eierforhold til bestemte varer og fast eiendom (for eksempel årsavgift på bil). Størstedelen av statens inntekter fra særavgiftene kommer fra den første kategorien. Enkelte særavgifter er rent fiskalt begrunnet, det vil si at målet er å skaffe staten inntekter til å finansiere offentlige utgifter. I tillegg benyttes særavgiftene også som virkemiddel for å prise indirekte virkninger av forbruk og produksjon, som for eksempel miljøskadelige utslipp. Disse avgiftene setter en pris på indirekte virkninger, og er med på å sikre at forbrukerne tar tilstrekkelig hensyn til kostnadene de påfører miljøet. En del av særavgiftene er definert av de ulike departementene.

Særavgiftssatsene fastsettes av Stortinget for ett år av gangen i medhold av Grunnloven §75 a. Vurderingene av satsene og strukturen på avgiftene inngår i den årlige budsjettbehandlingen. I utgangspunktet beregnes særavgiftene på varer kun i ett ledd og så tidlig som mulig i omsetningskjeden (dvs. ved innførsel eller produksjon). Således er det hovedsakelig importører og produsenter som er ansvarlige for å innbetale avgiften til avgiftsmyndighetene. Når varene kommer til forbruker er avgiften inkludert i prisen.

2.3 Gebyr eller avgift

Ved å betale en indirekte skatt (avgift), gis man ikke noen direkte rettighet til en motytelse i form av en bestemt vare eller tjeneste. Dette til forskjell fra et gebyr, som er betaling for en offentlig eller privat utført tjeneste. For offentlige tjenester forutsettes det normalt at inntektene fra gebyrene ikke skal overstige kostnaden ved å framskaffe tjenesten. Kjøp av tjenester finansiert gjennom gebyrer er derfor produktinnsats på lik linje med øvrige varer og tjenester som inngår i produksjonen.

I offentlige dokumenter er begrepsbruken uklar. Norske myndigheter har ikke ryddige definisjoner av hva gebyrer kontra fiskale avgifter er. Enkelte gebyrer som for eksempel vannavgift er betegnet avgift, mens enkelte gebyrer som er en generell avgift benevnes gebyrer. Eksempel på det siste et kjøttkontrollgebyret. Kjøttkontrollgebyret omfatter en del aktiviteter som ikke er direkte produktinnsats i den enkelte bedrift. I denne rapporten er det kun avgifter som er behandlet, med unntak av Kjøttkontrollgebyret og vann- og avløpsavgift knyttet til produksjon.

2.4 Hvorfor avgift?

Skatter, avgifter og toll utgjør størstedelen av det offentliges inntekter. Inntektene brukes til å finansiere en rekke viktige offentlige oppgaver som helsetjenester og drift av sykehus, utdanning og veiutbygging.

Ifølge Nasjonalbudsjettet for 2006 har Regjeringens skatte- og avgiftspolitikken som mål å sikre inntekter til fellesskapet, bidra til rettferdig fordeling og et bedre miljø, fremme sysselsettingen i hele landet og bedre økonomiens virkemåte.

Den viktigste begrunnelsen for å innføre avgifter er å skaffe staten inntekter slik at de kan finansiere offentlige varer og tjenester, dvs. formålet er *fiskalt*. Avgifter kan også være innført som et virkemiddel for å prise eksterne virkninger av forbruk og produksjon som forbrukere og produsenter ikke tar hensyn til, formålet er *eksternalitetskorrigerende*. Det at forbruk av en vare har eksterne virkninger, betyr at eget forbruk av varen påvirker andre aktørers tilpasning. Merverdiavgiften er først og fremst fiskalt begrunnet, mens særavgiftene kan ha en fiskal begrunnelse samt ha til hensikt å prise eksterne virkninger. Med andre ord er "type-inndelingen" gjensidig ekskluderende, mens så ikke er tilfelle med formålet for å ilegge avgiften.

I skatte- og avgiftsreglene er det en rekke unntak og særordninger som bidrar til å redusere avgiftsgrunnlaget, og dermed de offentlige inntektene. Det å unngå avgiftsplikt representerer en fordel, og kan sidestilles med å motta en offentlig overføring av tilsvarende størrelse. Dette er årsaken til at avgiftsfritak (skattelettelser) som følger av unntaksordninger og særregler

betegnes som skatteutgifter på statens hånd. Tilsvarende kan man i avgiftssystemet finne eksempler på skattesanksjoner, altså at man i noen tilfeller velger å ilegge en avgift som er høyere enn det som følger av et generelt og ensartet regelverk.

2.5 Effekter av avgifter

Formålet med skatter og avgifter er som allerede nevnt fiskalt eller eksternalitetskorrigerende. Gjennom skatter og avgifter inndras midler fra privat sektor for å finansiere offentlig tjenesteyting, eksempelvis helse og utdanning.

For den enkelte bedrift som benytter en innsatsfaktor som er avgiftsbelagt, vil avgiften være en kostnad som isolert sett reduserer overskuddet i bedriften, dersom ikke kostnaden fullt ut kan kompenseres ved å ta høyere pris (overvelting av kostnader). Dersom mulighetene for kostnadsovervelting er tilstede, vil byrden av avgiften fordeles mellom produsent og konsument (ulike ledd i kjeden). Hvor mye de ulike leddene i kjeden betaler avhenger av elastisitets- og konkurranseforhold i markedet. Det er derfor vanskelig på generelt grunnlag å si hvor stor del av avgiftsbyrden som faller på ulike ledd i kjeden uten å foreta mer detaljerte analyser.

De fleste former for beskatning vil ha konsekvenser for økonomiens virkemåte. Innføring av skatter og avgifter fører til vridninger i de relative prisene på varer, tjenester og innsatsfaktorer. Slike vridningseffekter vil representere et samfunnsøkonomisk effektivitetstap, i den forstand at aktørene i økonomien tilpasser seg på en måte som ikke gir en samfunnsøkonomisk best mulig ressursbruk. Innføring av skatter og avgifter er derfor ikke en ren overføring av midler fra privat til offentlig sektor.

Økt import som en konsekvens av reduserte tollsatser, kan medføre at endringer i avgiftssatsene påvirker mulighetsområdet for målprisene i jordbruksavtalen. Dersom økt import fører til lavere priser på ferdig produkt, vil dette få konsekvenser for både primærprodusent og tilvirkningsindustri. For produsent vil det bety lavere pris på råvaren, og for industrien vil det bety redusert overskudd, gjennom at de til en lavere pris skal dekke samme produksjonskostnader. Dersom det i en slik situasjon vedtas en økning i matproduksjonsavgiften, vil spørsmålet bli om denne økningen skal finansieres gjennom lavere målpris eller lavere margin i industrien.

Den avgiftsbaserte finansieringsformen påfører næringen økte kostnader noe som igjen kan bety en synkende mengde norskproduserte matvarer. Det brukerfinansierte systemet har ført til at norsk næringsmiddelindustri i dag har høye kostnader ved kontroll og tilsyn. I tillegg er kostnadsnivået i norsk industri på et nivå som gjør at norske produkter blir betydelig dyrere enn tilsvarende varer produsert i våre naboland. Dette fører til redusert konkurranseevne for

norske bedrifter, samt at norske forbrukere får høyere kostnader enn forbrukere i våre naboland.

I følge Finansdepartementet er avgiftsinntektene for 2006 anslått til vel 410 milliarder kr hvorav merverdiavgiften utgjør vel 158 milliarder kr, særavgiftene om lag 80 milliarder kr og toll om lag 1,8 milliarder kr. Tall for 2004 og 2005 er gjengitt i vedlegg 2.

2.6 Definisjon av landbruk og samvirkebasert næringsmiddelindustri (SNI)

Definisjonen av landbruksnæringen følger av offisiell statistikk utgitt av SSB (Nace 01.10-01.30). SNI i Norge er i denne rapporten definert som næringsmiddelbedrifter i Norsk Landbrukssamvirke, og utgjør;

- TINE BA
- GILDE Norsk Kjøtt BA
- Prior Norge BA
- Honningcentralen
- HOFF Norske Potetindustrier

2.6.1 Økonomiske nøkkeltall for SNI

Gilde Norsk Kjøtt BA er et landsdekkende samvirkekonsern med en omsetning på 11.912 millioner kr i 2004, med omlag 5.800 ansatte, og med vel 29.000 personer som medlemmer. Kjøttssamvirket omfatter slaktning, skjæring, kjøttforedling og behandling av biprodukter, og omfatter 75 prosent av all slaktevirksomhet, og konsernet har 48 prosent markedsandel innenfor skjæring og bearbeiding (Norsk Landbrukssamvirke, 2005).

TINE BA er et morselskap som eier 5 regionale meieriselskaper, og er landets markedsregulator for melk. Meierisamvirket eies av 18.524 melkeprodusenter, som er andelseiere i et av landets meieriselskaper, og sysselsetter om lag 5.500. TINE produserer 97 prosent av all melk i Norge. Når det gjelder andre produkter ligger de på en markedsandel mellom 75 prosent og 100 prosent. Den totale omsetningen var på 14.095 millioner kroner i 2004, (Norsk Landbrukssamvirke, 2005).

Prior Norge BA produserer, foredler og omsetter egg og hvitt kjøtt. Totalt har konsernet ca 1.400 ansatte, og omlag 1.250 medlemmer. Prior Norge BA har markedsreguleringsansvaret for egg og fjørfe. Den totale omsetningen i konsernet var for 2004 på 2.493 millioner kroner (Norsk Landbrukssamvirke 2005).

HOFF Norske Potetindustrier BA er en samvirkeorganisasjon eid av potetprodusenter. Virksomhetsområdet er hovedsakelig utvikling, produksjon, markedsføring og salg av potetprodukter. Det er ca 300 ansatte i bedriften, og den har i underkant av 4.000 andelseiere.

Totalt hadde HOFF Norske Potetindustrier en omsetning på 474 millioner kroner i 2004 (Norsk Landbrukssamvirke 2005).

Honningcentralen AL er et selskap som driver mottak, foredling og omsetning av medlemmenes produksjon. Totalt har de 12 ansatte fordelt på to kontorer. Antallet medlemmer er ca 2.000. Selskapet har markedsreguleringsansvar for honning i Norge. Den totale omsetningen for 2004 var på ca 65 millioner kroner (Norsk Landbrukssamvirke 2005).

2.6.2 Felleskjøpene

Felleskjøpene produserer kraftfôr og er en stor leverandør av driftsmidler og tjenester til landbruket. Selskapet har kjøpt Norgesmøllene AS og er derfor også en næringsmiddelindustri gjennom sin produksjon av matmjøl. Felleskjøpene innbetaler forskningsavgift for korn og generelle avgifter knyttet til fôrvarer, miljø og plantevern. Selskapet er derfor sentral når det gjelder kartlegging av avgifter i landbruket. Avgiftene som Felleskjøpene betaler vil i denne rapporten bli presentert sammen med SNI, dersom ikke annet er presisert.

Felleskjøpene består av 4 regionale Felleskjøp; Felleskjøpet Øst Vest, Felleskjøpet Rogaland Agder, Felleskjøpet Trondheim og Nordmøre og Romsdal Felleskjøp. Felleskjøpene samarbeider om fellesselskapene Felleskjøpet Maskin, Felleskjøpet Fôrutvikling og Norske Felleskjøp. De regionale Felleskjøpene er uavhengige juridiske og økonomiske enheter som til sammen dekker hele Norge. Samlet omsetning i 2004 var 9,2 milliarder kroner, og totalt antall medlemmer er om lag 49.800. Norske Felleskjøp har markedsreguleringsansvaret for det norske kornmarkedet (Norsk Landbrukssamvirke 2005).

3 Oversikt over særavgifter i det norske skattesystemet

I dette kapittelet gis det først en oversikt over alle særavgiftene i det norske skattesystemet. Deretter vil avgiftene som er aktuelle for de næringene vi studerer bli presentert nærmere. I presentasjonen av de enkelte avgiftene beskrives først avgiftens formål, og deretter vil det bli gitt tall for det totale avgiftsprovenyet til staten. Tabell 3.1 viser en oversikt over særavgiftene i det norske skattesystemet.

Tabell 3.1 Særavgifter i det norske skattesystemet, i millioner kr

Særavgifter	Regnskap	Saldert budsjett	Saldert budsjett
	2004	2005	2006
Brennevin og vin	9 014	9 653	9 953
Tobakkvarer	6 799	7 509	7 151
Motorvogner m.m.	25 464	25 121	27 415
Bensin	8 729	9 341	9 088
Autodiesel	4 675	4 990	5 344
Båtmotorer	215	226	310
Elektrisk kraft	4 126	6 550	6 327
Smøreolje	740	768	695
Mineralske produkter	3 893	4 138	4 366
Miljøavgift i landbruket	85	75	75
Sluttbehandling av avfall	554	720	467
Helse og miljøskadelige stoffer	6	11	4
Klimagassene HFK og PFK	123	141	147
Alkoholfrie drikkevarer	962	1 028	985
Sjokolade mv.	967	945	1 113
Avgift på drikkevareemballasje	639	649	999
Sukker	208	212	222
Omsetning av fast eiendom (Dokumentavgift)	3 926	5 720	4517
I Alt	71 125	77 797	78 878

Kilde: St.prp. nr 1 (2005-2006) Gul bok tabell 1,7 Skatter og avgifter i perioden 2000-2006, St.prp. nr 1 tillegg nr 1 (2005-2006), Budsjettinnst. S. Nr . 1 – 2005-2006.

I det følgende presenteres kun de særavgifter som er relevante for produksjonen i landbruk og SNI. Avgiftsbeløpene det er referert til gjelder for innbetaling fra alle sektorer i Norge. I vedlegg 3 vises den årlige utviklingen i noen av avgiftssatsene i perioden 2001-2006.

3.1 Særagifter på motorvogner

Motorvognavgiftene omfatter seks avgifter med til dels ulik begrunnelse og målsetting. Avgiften kan deles inn i to hovedgrupper, bruksavhengige og ikke-bruksavhengige avgifter. De bruksavhengige avgiftene består av avgift på bensin og diesel og skal i prinsippet være slik at brukeren blir stilt overfor de veibruks-, ulykkes-, og miljøkostnadene som bruk av bil medfører.

Engangsavgiften er en avgift som betales ved innførsel og påløper således ved kjøp av kjøretøy. Engangsavgiften ble innført første gang i 1955. Årsavgiften på motorkjøretøy er en årlig avgift, og i 2005 var den alminnelige satsen kr 2.815. Årsavgiften ble innført for første gang i 1917. For tyngre kjøretøy (over 12 tonn) til transport av varer, betales det i tillegg en vektårsavgift. Denne avgiften ble innført i 1993. De ikke bruksavhengige avgiftene benyttes til å skaffe proveny til staten. Samlet sett ble det for Norge betalt inn 25,1 milliarder kroner i avgifter i 2005. Det forventes å gi staten et proveny på kr 27,4 millioner kr i 2006.

3.2 Særagift på bensin, autodiesel, smøreolje og CO₂

Avgift på bensin innbetales av innenlandsk produsent og importør pr liter som omsettes. Bensinavgiften ble første gang innkrevd i 1931. Bensinavgiften var i 2005 kr 4,07 pr liter for lavsvovlet bensin og 4,03 kr/liter for svovelfri. Avgiften på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgiften) varierer med svovelinnholdet. Denne avgiften ble innført i 1993. I 2005 var avgiften 2,97 kr/liter for diesel med lavt svovelinnhold, og 2,92 kr/liter for diesel uten svovelinnhold. Så godt som all diesel som omsettes på det norske markedet er klassifisert som diesel med lavt svovelinnhold. Avgiften på smøreoljer omfatter alle motor og gearoljer, samt industrielle smøreoljer og hydrauliske oljer. Avgift på smøreoljer blir redusert dersom spillolje leveres til godkjent behandling. Ordinær avgift var i 2005 1,62 kr/liter.

CO₂-avgift pålegges bruk av mineralolje, bensin, kull og koks og utslipp fra petroleumsvirksomheten. I dag er om lag 68 prosent av CO₂-utslippene avgiftsbelagt (St. prp. 1 (2004-2005)). CO₂-avgift på mineralolje og bensin er hjemlet i CO₂-avgiftsvedtaket Mineralolje brukes hovedsakelig til stasjonær forbrenning og transport. Det er omfattende fritaksordninger for CO₂-avgift på mineralolje. Fritak gjelder for CO₂-avgift på fartøyer som driver fiske og fangst, samt skip i utenlands trafikk. Videre er det halv CO₂-avgift for sildemel-, fiskemel-, og treforedlingsindustrien. CO₂-avgiften var i 2005 0,52 kr/liter for mineralolje, mens den på bensin var 0,78 kr/liter.

Grunnavgift på fyringsolje mv. omfatter mineralolje som ikke omfattes av autodieselavgiften. Den ble innført 01.01.2000 for å forhindre at økt elektrisitetsavgift skulle medføre (uønsket) økt etterspørsel etter fyringsolje som kilde for oppvarming. I 2005 var avgiften på 0,414 kr/liter. Svovelavgift ilegges forbruk av mineralolje dersom vektandelen av svovel er større

enn 0,05 prosent. Har oljen en lavere vektandel svovel påløper det ikke avgift. De fleste mineraloljer har i dag redusert svovelinnholdet til et nivå lavere enn denne grensen, mens avgiften fortsatt er relevant for tung fyringsolje.

I perioden 2001-2006 har avgiftene for bensin og autodiesel vært uendret eller har en liten økning, mens avgiftssatsene for smøreoljer og lett fyringsolje har økt mer enn prisstigningen skulle tilsi, se vedlegg 3 for detaljert informasjon om endringer i avgiftssatsene. Totalt ble det innbetalt 19,2 milliarder kroner i slike avgifter i 2005 fra alle sektorer i Norge. Disse avgiftene er først og fremst eksternalitetskorrigerende, men har også et fiskalt element ved seg. Tabell 3.2 angir satsene for særavgifter som gjelder bensin, autodiesel og smøreoljer, samt satser for CO₂-avgifter.

Tabell 3.2 Satser for særavgifter på bensin, autodiesel og CO₂, 2004, 2005 og 2006

Type avgift	Sats	Sats	Sats
	kr/liter	kr/liter	Kr/liter
	2004	2005	2006
Bensinavgift			
Blyfri	3,96		
Blyholdig	4,80		
Svovelfri		4,03	4,10
Lavsvovlet		4,07	4,14
Autodiesel			
Lavsvovlet	2,88	2,97	3,02
Høysvovlet	3,23		
Svovelfri		2,92	2,97
Smøreoljer			
	1,59	1,62	1,65
Avgift mineralske produkter			
Grunnavgift, fyringsolje	0,405	0,414	0,421
CO ₂ -avgift generell	0,76	0,78	0,79
Mineralolje	0,51	0,52	0,53
kull/koks pr kg	0,00		
Bensin	0,76	0,78	0,79
CO ₂ -avgift redusert			
Mineralolje	0,30	0,31	0
Bensin	0,27	0,28	0
Svovelavgift			
Generell	0,07	0,07	0,07
Redusert	0,029	0,03	0

Kilde: Finansdepartementet (St.prp. nr 1 (2005-2006)), St. prp. nr 1 tillegg nr 1 (2005-2006), Budsjett inst. S.nr 1- 2005-2006

3.3 Forbruksavgift på elektrisitet

Elektrisitetsavgiften er først og fremst en fiskal avgift og har en (svak) miljøpolitisk begrunnelse. Avgiften blir belastet brukeren av elektrisitet og ble innført første gang i 1951. Satsen for 2005 var 9,88 øre pr kWh, og pålegges elektrisk kraft som brukes i Norge. Det er fritak for bruk i bestemte kraftintensive prosesser og veksthusnæringer. Industrien ellers vil bli ilagt en redusert sats på 0,45 øre pr kWh, som tilsvarer minimumssatsen etter EUs Rådskivedirektiv 2003/96/EF av 27. oktober 2003 (Energiskattedirektivet). Næringsvirksomhet i tiltaksone i Finnmark og Nord-Troms er ilagt el-avgift med redusert sats, dvs 0,45 ør pr kWh for 2005, men betaler i praksis ikke el-avgift. Det skyldes at de kommer inn under statsstøttereglene for bagatellmessig støtte, for tiden ca 800.000,- kr. Foreløpige forbrukstall for 2004 viser at i underkant av 40 prosent av det totale nettoforbruket av elektrisk kraft har fritak fra denne avgiften (St.prp.1 (2005-2006)). Forbruksavgiften er redusert med 2,4 prosent fra 2001 til 2006, se vedlegg 3 for de årlige endringene. Totalt ble det betalt 6.550 millioner kroner i forbruksavgift på elektrisitet i Norge i 2005. Proveny til staten for 2006 er beregnet til 6.327 millioner kr.

3.4 Emballasjeavgift

Avgiften på drikkevareemballasje er en todelt avgift og består av en miljøavgift og en grunnavgift, som beregnes per emballasjeeinheit. Grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer ble innført i 1994. Avgiften er et virkemiddel for å prise indirekte virkninger knyttet til bruk av miljøskadelige produkter. Den er eksternalitetskorrigerende.

Drikkevareemballasje som ikke kan brukes om igjen i sin opprinnelige form (engangs-emballasje), blir ilagt en grunnavgift. For 2005 er avgiften på 0,91 kr pr enhet. Fra samme år er grunnavgiften ikke lenger å betrakte som en miljøbegrunnet avgift, fordi teknologien ved gjenvinning er like miljøvennlig som resirkulering av engangsemballasje. I forbindelse med behandling av revidert nasjonalbudsjett 2005 ble engangsavgiften fjernet på PET-flasker (plastflasker). Fra 1. januar 2006 er grunnavgiften på PET-flasker gjeninnført.

Tabell 3.3 Avgiftssatser drikkevareemballasje 2004, 2005 og 2006

Avgifter på drikkevareemballasje (kr/stk)	2004	2005	2006
Miljøavgift:			
- Glass	4,36	4,46	4,54
- Plast	2,63	2,69	2,74
- Kartong	1,09	1,11	1,13
Grunnavgift, engangsemballasje	0,89	0,91	0,93

Kilde: Finansdepartementet (St.prp. nr 1 (2005-2006)) og St.prp. nr 1 tillegg nr 1 (2005-2006), Budsjettinnst. S. Nr. 1- 2005-2006

Grunnavgiften ilegges engangsemballasje og er ikke differensiert. Miljøavgiften derimot differensieres etter innhold og art. Differensieringen etter innhold avspeiler sannsynligheten for at emballasje kan havne som søppel i naturen. Drikke som det har vært antatt at primært drikkes i hjemmet, for eksempel melk og juice, har derfor fram til 2006 vært unntatt fra avgiften. Mye peker i retning av at en stadig større andel av melk og juice drikkes utenfor hjemmet enn tidligere. Siden dette øker sannsynligheten for at emballasjen havner som søppel i naturen, er det ikke grunnlag for å opprettholde avgiftsunntaket for disse drikkevarene, i henhold til St prp. nr 1 (2005-2006) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, Bondevik II. Derfor er fritaket fra miljøavgiften på drikkevareemballasje for juice, melk og melkeprodukter, drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade, korn- og soyaproduserte melkeerstatningsprodukter fjernet fra og med 1. januar 2006.

Kartonger for melk og juice får fra årsskiftet en egentlig miljøavgift på 1,13 kroner pr kartong som sendes ut på markedet. Men fordi seks av ti kartonger returneres og miljøavgiften reduseres med godkjent returgrad, blir avgiften satt til 45 øre per kartong. Dette gir en provenyøkning på om lag 295 millioner kroner påløpt i 2006. Emballasje som ikke har retursystem eller som har lavere returandel enn 25 prosent, pålegges full avgift. Retursystemer med returandel på 95 prosent eller høyere, gis fullt avgiftsfritak for miljøavgift.

Fra 2001 til 2006 har emballasjeavgiften på kartong økt med 9,7 prosent og grunnavgiften har økt med 12,0 prosent i perioden, se vedlegg 3. Konsumprisindeksen har kun økt med 8,3% fra 2001 til 2006. Vedlegg 2 viser at denne avgiften innbrakte totalt 649 millioner kroner i 2005 til den norske stat. Provenyet for 2006 er beregnet til kr 999 millioner kr.

3.5 Avgift på sjokolade- og sukkervarer

Motivet for denne avgiften er fiskalt og ernæringsmessig. Avgiften ble første gang innført i 1922. Departementet kan gi forskrifter om hva som skal anses som avgiftspliktige sjokolade- og sukkervarer. Det betales en stykkavgift til statskassen på sjokolade- og sukkervarer med en bestemt sats pr kg av varens avgiftspliktige vekt. Det skal også betales avgift av slike varer uten tilsetning av sukker eller søtningsmiddel. Avgiften omfatter både importerte og innenlandsk produserte varer. For 2005 var satsen satt til 15,79 kroner per kilo, og det ble dette året krevd inn 945 millioner kr i sjokolade- og sukkervareavgift, se vedlegg 2. Provenyet for 2006 er anslått til 1.113 millioner kr.

4 Særavgifter i næringsmiddelindustrien

Fra 1. januar 2004 ble det innført et nytt felles tilsynssystem for matproduksjon – Mattilsynet. Mattilsynet har fått tillagt et samlet ansvar for å føre tilsyn gjennom hele matproduksjonskjeden fra innsatsvarer til ferdig mat fra sjø og land. Mattilsynet finansieres av avgifter og gebyrer. Avgiftene fastsettes for å dekke Mattilsynets kostnader knyttet ved tilsyn og kontroll, mens gebyrene skal dekke Mattilsynets kostnader i forbindelse med særskilte ytelser.

4.1 Matproduksjonsavgiften

Matproduksjonsavgiften er en avgift som skal betales til staten av alle næringsmidler, med unntak av vann. Det skal betales matproduksjonsavgift på norskproduserte råvarer som skal nyttes til næringsmidler. Matproduksjonsavgiften skal likevel kreves inn bare en gang pr råvare. Importører av næringsmidler, halvfabrikata og råvarer som skal nyttes til næringsmidler, plikter også å betale matproduksjonsavgift. Tollvesenet skal stå for oppkrevingen ved innførsel. For satsene for 2005, se vedlegg 4.

Ved import av varer (råvarer, halvfabrikata, ferdigvare) legges tollverdien for varen til grunn for avgiftsberegningen, med unntak av fisk og fiskeprodukter. Avgiften er 0,80 prosent av avgiftsgrunnlaget. På importert råvare (unntatt fisk) utgjør avgiften 1,29 prosent av avgiftsgrunnlaget. Det ble innbetalt 446 millioner kr i matproduksjonsavgift i 2005, hvorav 38 prosent betales av SNI.

4.2 Kjøttkontrollgebyret

Kjøttkontrollgebyret skal finansiere tilsyn og kjøttkontroll etter matloven og erstatter den gamle kjøttkontrollavgiften. Kjøttkontrollgebyret omfatter en del aktiviteter som ikke direkte er knyttet til selve kjøttkontrollen i den enkelte virksomhet. For å få en mer korrekt oversikt over omfanget av hva som skal finansieres gjennom gebyr og hva som er ren avgift, vil en del av de aktiviteter som tidligere ble finansiert over kjøttkontrollgebyret bli overført til matproduksjonsavgiften for 2006. Store virksomheter hadde en gjennomsnittlig gebyrkostnad på 45 øre/kg i 2004, mens gjennomsnittet for de små virksomhetene var på 177 øre/kg. Kjøttkontrollavgiften gav en proveny til staten i 2005 på kr 97,8 millioner kr, hvorav 92,6 prosent kommer fra SNI.

4.3 Forskningsavgift på landbruksprodukter

Formålet med avgiften er å finansiere forskning knyttet til landbruksprodukter som benyttes til ervervsmessig bearbeiding eller framstilling av nærings- og nytelsesmidler og fôrkorn til husdyr. Forskningsavgiften er en verdiavgift, som betales av alle som bruker norskproduserte og/eller importerte råvarer av animalsk eller vegetabilsk opprinnelse og til framstilling av

nærings- og nytelsesmidler. Avgiften gjelder også importører av ferdigvarer og halvfabrikata basert på disse råvarene. Midlene tilfaller et fond; Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter, og skal anvendes til forskning på produkter som er relevante i forhold til avgiftspliktige produkter. Avgiften utgjør 0,35 prosent av avgiftsgrunnlaget. På importerte ferdigvarer utgjør avgiften 0,25 prosent av avgiftsgrunnlaget. Tollvesenet innkrever avgiften på importerte produkter. Kjøttbransjen er den enkeltsektor som bidrar mest til forskningsavgiften, med om lag 30 prosent. I følge årsmeldingen for Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter utgjorde avgiftsinntektene 85,3 millioner kr for 2005. Loven er hjemlet i Lov om forskningsavgift på landbruksprodukter, og Landbruksdepartementet gir regler om avgiftens størrelse.

5 Andre generelle avgifter og vederlag

5.1 Miljø- og kontrollavgift på plantevernmidler

Denne avgiften er et virkemiddel for å prise indirekte virkninger av forbruk og produksjon av miljøskadelige preparater. Det vil si at den har et eksternalitetskorrigerende motiv. Dette søker å sikre at forbrukerne tar tilstrekkelig hensyn til skadene de påfører miljøet. Mattilsynet krever inn den statlige miljø- og kontrollavgiften på plantevernmidler. Avgiften for det enkelte preparat skal beregnes ut fra den til enhver tid fastsatte avgift pr. normert arealdose multiplisert med den avgiftsklasse preparatet er plassert i. For plantevernmidler er avgiften tilpasset giftighet og miljørisiko for det enkelte preparatet. Avgiften pr. normert arealdose (basisavgiften) fastsettes av Landbruksdepartementet, mens Mattilsynet fastsetter avgiftsklassen og beregner den totale miljøavgiften for det enkelte preparat. Avgiften er lagt på importør (førstehandsleddet). Det ble i 2005 krevd inn 75 millioner kroner i miljøavgift på plantevernmidler.

Tabell 5.4 Avgiftssatser, miljøavgift i landbruket 2005

Avg.klasse	Faktor	Basisavgift
1	0,5	2,50 kr
2	3	2,50 kr
3	5	2,50 kr
4	7	2,50 kr
5	9	2,50 kr
6	50	2,50 kr
7	50	2,50 kr

5.2 Foredleravgift på formeringsvare av såvarer, planter og plantedeler

Formålet med avgiften er å fremme vekstforedling og sikre et godt sortsmateriale for omsetning av såvarer, planter og plantedeler. Det skal svares en foredleravgift av formeringsvare av sorter etter følgende vekstgrupper med de oppgitte satser på 100 kg, emballasjens vekt medregnet:

Tabell 5.5 Foredleravgift på formeringsvarer 2005

Vekstgruppe	Kr pr 100 kg
Korn	17,00
Oljevekster	200,00
Gras og belgvekster med mer	100,00
Poteter	10,00

Foredleravgiften skal belastes første ledd i omsetningen av vedkommende vareparti og innbetales til Mattilsynet for en periode av ett år om gangen.

5.3 Hermetikkavgift

Avgiften er hjemlet i lov om avgift på hermetikk, og formålet med avgiften er å dekke utgifter til virksomheten i hermetikkbransjens fellesinstitusjoner på områdene FOU, opplæring, markedstiltak og informasjon. Det skal svares avgift ved utførsel og omsetning til innenlandsk forbruk av alle sorter hel- og halvkonserver av fisk, skalldyr, bløtdyr, kjøtt og fleisk. Avgiften beregnes av varens salgspris og innbetales til Norconserv AS. Norconserv AS er et bransje- og oppdragsinstitutt innen næringsmiddelsektoren. Viktige aktiviteter for instituttet er forskning, utvikling og opplæring knyttet til industriell fremstilling av produkter med forlenget holdbarhet. Totalt ble det innbetalt 3,1 millioner kroner i hermetikkavgift i 2004 til Norconserv AS.

5.4 Avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK)

HFK og PFK er moderate til kraftige klimagasser som reguleres gjennom Kyotoprotokollen. Disse klimagassene brukes primært som kjølemedier i kjøle- og fryseanlegg og varmpumper, som brannslukningsmidler og i produksjon av isolasjonsskum. Forbindelsene er forholdsvis nylig tatt i bruk. Bruken forventes å øke i årene framover mot 2020, fordi de erstatter ozonnedbrytende stoffer som KFK, HKFK og haloner. Dette er bakgrunnen for at det i 2003 ble innført en avgift på HFK og PFK. Siktemålet med avgiften er blant annet å stimulere til bruk av alternative gasser og til utvikling av ny teknologi som ikke bruker disse gassene. Avgiften er satt til kr pr tonn CO₂-ekvivalenter. De ulike forbindelsene vil dermed få ulike satser ut fra deres globale oppvarmingspotensialer (GWP) i forhold til CO₂. I 2005 var satsen kr 187,27 pr tonn CO₂-ekvivalenter. Provenyet til staten for denne avgiften var 141 millioner kr i 2005 og forventes å bli 147 millioner kr i 2006.

Miljøverndepartementet har fra 1. juli 2004 innført en refusjonsordning i tilknytning til destruksjon av HFK og PFK. En kombinasjon av avgift og refusjon ventes å bidra til å redusere utslippene av HFK og PFK ytterligere. I tillegg forventes ordningen å styrke arbeidet med å forhindre lekkasjer og stimulere til innsamling og forsvarlig behandling av brukt gass. Refusjonssatsen er lik avgiftssatsen for HFK og PFK.

6 Anslag på innbetalte avgifter i 2005

I dette kapitlet vil innrapporterte og beregnede avgifter for landbruket og SNI bli presentert. Avgiftene som blir betalt direkte av landbruket er generelle særavgifter, mens SNI i følge vår undersøkelse betaler flere typer avgifter.

6.1 Særavgifter i landbruket

Etter våre beregninger ble det betalt 309 millioner kroner i særavgifter i landbruket i 2005. Dette er en økning på 12 prosent i fra 2002. Avgiftsbeløpet er knyttet til motorvognavgifter, forbruk av drivstoff, mineralolje og elektrisitet. Fram til 2005 var traktorer fritatt for årsavgift på kjøretøy. I 2005 ble det innført en årsavgift på traktorer på kr 185 pr stk. For 2006 er årsavgiften for traktorer kr 365 pr stk, noe som gir en merproveny til staten på ca 85 millioner kr, se vedlegg 5.

6.1.1 Drivstoff, mineralolje og smøreolje

I følge Budsjettmemnda for jordbruket var det et forbruk på 7,0 millioner liter i 2005. Under antakelsen om at forbruket i hovedsak var 95 oktan, utgjorde bensinavgiften 28,5 millioner kr i 2005. I tillegg ble det betalt CO₂-avgift på 0,76 kr/l for 2005, slik at samlede avgifter på bensin beløp seg til 33,8 millioner kr i 2005. I følge samme kilde ble det benyttet 107,6 millioner liter autodiesel og 47,2 millioner liter fyringsolje i landbruket i 2005. Med en grunnavgift på 0,414 kr/l og en CO₂ -avgift på 0,52 kr/l, blir samlede avgifter knyttet til autodiesel og fyringsolje 144,6 millioner kroner i 2005. Samme år var det et forbruk på 3,8 millioner liter smøreolje. Avgifter knyttet til smøreoljer beløper seg til 6,0 millioner kr, gitt full avgiftsbelastning. Totalt avgiftsbeløp for bensin, diesel og smøreoljer i 2005 blir dermed 185 millioner kroner.

6.1.2 Forbruksavgift på elektrisitet

Landbrukets forbruk av elektrisitet som er pålagt elektrisitetsavgift (utenom veksthusnæringen) er beregnet til 1.291 GWh i 2005. Totalt avgiftsbeløp er beregnet til 124,8 millioner i 2005, se tabell 6.6. Beregning av elektrisitetsforbruket i landbruket utenom veksthusnæringen er basert på de samme forholdstall som i LU Rapport 5 – 2003.

Tabell 6.6 Angir særavgiftene i landbruket i 2005 fordelt på produkt.

Særavgift	Volum 1000 liter	Særavgift Millioner kr	CO ₂ -avgift Millioner kr	Sum avgifter Millioner kr
Autodiesel	107 560	44,5	55,9	100,4
Fyringsolje	47,2	19,6	24,5	44,1
Bensin	6 991	28,5	5,3	33,8
Smøreolje	3 765	6,1		6,1
Elektrisitet (GWh)	1 291	124,8		124,8
Sum særavgifter		223,5	85,7	309,2

6.2 Avgifter i SNI og Felleskjøpene

Samlet ble det innbetalt 605,6 millioner kr i avgifter fra SNI og Felleskjøpene i 2005. Dette er en nominell økning på 37 prosent fra 2002. Den største økningen kommer på næringsmiddelavgifter, hvor økningen er hele 76 prosent fra 2002. I år 2004 ble det innført et nytt system for avgifter og gebyrer i matforvaltningen i 2004, hvor Mattilsynet ble brukerfinansiert. Det betyr at tilsynet er finansiert ved gebyrbelagte tjenester. Denne rapporten har kun sett på de avgifter landbruk og samvirkebasert næringsmiddelindustri betaler til staten og ikke omfanget av gebyrbelagte tjenester. Mattilsynet har utarbeidet en liste over tjenester som er gebyrbelagt. Listen foreligger i forskrift om endringer av forskrift 13.februar 2004 nr 406 om betaling av gebyrer for særskilte ytelser fra Mattilsynet i henhold til §4 og §5. I løpet av 2006 vil Landbruks- og Matdepartementet gjennomgå finansieringsmodellen for Mattilsynet.

6.2.1 Næringsmiddelavgifter

Totalt ble det innbetalt 344 millioner kr i næringsmiddelbaserte avgifter i 2005. Det er en økning på 76 prosent i forhold til 2002. Samvirkebasert Næringsmiddelindustri betalte 170 millioner kr i matproduksjonsavgift i 2005. Dette utgjør 38,1 prosent av totalt innbetalt matproduksjonsavgift til Mattilsynet for 2005. SNI betalte kjøttkontrollgebyr for 90,5 millioner kr, og Samvirkebasert Næringsmiddelindustri sto for 92,6 prosent av innbetalt kjøttkontrollgebyr til Mattilsynet for 2005, se tabell 6.7.

Tabell 6.7 Sammenligning mellom 2002 og 2005

Avgift (i millioner kr)	2002	2005	Endring i prosent
Næringsmidler	195	344	76
Diesel, bensin, fyringsolje etc.	273	225	-18
Emballasje	87	112	28
El-avgift	97	137	41
Andre avgifter	66	98	48
Sum	719	915	27

Tabell 6.8 viser totale næringsmiddelavgifter i 2005, og hvor stor andel som blir betalt av samvirkebasert næringsmiddelindustri.

Tabell 6.8 Næringsmiddelavgift 2005

Avgift	Totalt Millioner kr	Samvirke Millioner kr	Samvirke Prosent- vis andel
Matproduksjonsavgift	446,1	169,9	38,1
Kjøttkontrollavgift	97,8	90,5	92,6
Totalt	543,9	260,4	52,1

Stortinget har bestemt at Mattilsynet skal i stor grad være brukerfinansiert, samtidig som de har sagt at gebyrer og avgifter ikke skal overstige 80 prosent av Mattilsynets utgifter. Andelen brukerfinansiering over statsbudsjettet for 2005 er 64 prosent.

6.2.2 Emballasjeavgift

Samvirkebasert næringsmiddelindustri betalte 109 millioner kr i emballasjeavgift i 2005. Dette utgjorde 16,85 prosent av totalt innbetalt emballasjeavgift og representerer en økning på 28,2 prosent fra 2002. Stortinget har opphevet fritak for miljøavgift på drikkevareemballasje for juice, melk og melkeprodukter med mer for neste år. Det vil gi en provenybasert inntektsøkning til staten på 295 millioner kr i 2006. I følge TINE BA utgjør miljøavgiften på skolemilk mellom 8 og 10 millioner kr, tilsvarende 45 øre pr kartong. I vedtaket om å betale miljøavgift på all drikkevareemballasje ligger et incitament for å etablere returordninger for emballasje. TINE BA og SFT (Statens Forurensingstilsyn) er oppfordret til å få i gang et system i grunnskolen, som fører til at 95 prosent av drikkekartongene returneres. Da fritas drikkekartonger for miljøavgift.

6.2.3 El-avgift

Samvirkebasert næringsmiddelindustri betalte 13 millioner kr i el-avgift i 2005, en økning fra 4,4 millioner kr i 2002. Industrien er ilagt en redusert sats på 0,45 øre pr kWh, som tilsvarer minimumssatsen etter EUs Rådskolektiv 2003/96/EF av 27. oktober 2003 (Energiskatte-direktivet). Næringsvirksomhet i tiltakssoenen i Finnmark og Nord-Troms er ilagt el-avgift med redusert sats, dvs 0,45 ør pr kWh for 2005, men betaler i praksis ikke el-avgift. Det skyldes at de kommer inn under statsstøttereglene for bagatellmessig støtte, for tiden ca 800.000,- kr.

6.3 Oppsummering

Landbruk og Samvirkebasert næringsmiddelindustri betalte 915 millioner kr i avgifter til staten i 2005. Dette er en økning på 27% i forhold til 2002, se figur 6.7. I Statsbudsjettet for 2006 er det vedtatt en økning i avgifter fra 2005 på 18.222 mill kr.

Landbruk og Samvirkebasert næringsmiddelindustri er generelt positive til å betale inn til fellesskapet, men næringen ser det som viktig at den ikke rammes relativt hardere enn andre. Avgiftene må være tilpasset konkurranseforholdene i landbruksmarkedene og må holdes så lave som mulig. Det samlede avgiftsnivået må ikke overstige avgiftsnivåene hos våre konkurrenter. Importkonkurransen er jevnt økende og for enkelte bransjer sterkt økende. Økte avgifter innen næringen fører til økte kostnader, noe som kan føre til lavere vareproduksjon.

I 2005 stod næringsmiddelavgifter for 38 prosent av totale innbetalte avgifter fra landbruk og SIN. Da er ikke betalte gebyrer til Mattilsynet tatt med, med unntak av kjøttkontrollgebyret.

Tabell 6.9 Sum avgifter for landbruk og SIN.

Avgifter knyttet til:	Millioner kr i 2005	Prosent- vis andel i 2005	Prosent- vis andel i 2002
Næringsmidler	344	38	27
Diesel, bensin, fyringsolje, med mer	225	25	38
Emballasje	112	12	12
El-avgift	137	15	13
Andre	98	10	9
Sum	915	100	100

Dette er et noe annet bilde enn i 2002 hvor diesel, fyringsolje og smøreolje stod for størstedelen av innbetalte avgifter fra landbruk og SNI. For øvrige avgifter er fordelingen omtrent den samme.

Stortinget har for 2006 vedtatt å senke matproduksjonsavgiften med 6%. Matproduksjonsavgiften utgjorde i 2005 for landbruk og SNI 170 mill kr. En reduksjon i avgiften på 6% utgjør 10 mill kr. Fra 1. januar 2006 er det foretatt en utvidelse av grunnlaget for beregning av matproduksjonsavgiften i forbindelse med omdefinering av kjøttkontrollgebyret. Det er ikke klart hvor mye dette vil utgjøre for SNI i 2006.

Stortinget har for 2006 vedtatt en økningen i merverdiavgiftssatsen på matvarer. Økningen forventes å gi et merproveny til staten på om lag 1.250 mill kr for 2006. Den vedtatte økningen i emballasjeavgiften for 2006, vil gi staten økt proveny på 490 mill kr. Det er en økning på 54% fra 2005. Denne avgiften utgjør 112 mill kr for 2005 for landbruk og SNI. En økning i denne avgiften på 54% vil gi en økt avgiftsbelastning på ca 60 mill kr. I tillegg har Stortinget vedtatt økning i motorvognavgiftene, dieselaavgift, og sjokolade- og sukkeravgift. Noe som gir økt avgiftsbelastning for landbruk og SNI.

Andre rapporter om det samme tema viser at samlet sett er den norske nærings- og nytelsesmiddelindustrien pålagt flere særavgifter enn i Sverige og Danmark, og at avgiftstrykket varierer mye fra land til land. Flere rapporter (se under kapittel 7) framhever ulikheter i avgiftsnivå og regleverk som en delforklaring på forskjeller i prisnivå på matvarer internt i Norden og mellom Norden og EU15. I en situasjon hvor konkurransen fra utlandet øker vil en økning i særavgifter som rettes kun mot innenlandske produsenter, forverre situasjonen for norsk landbruk og samvirkebasert næringsmiddelindustri.

7 Andre arbeider om emnet

I dette kapitlet presenteres tre arbeider som er skrevet om ulike aspekter ved tema avgifter. ECON senter for økonomisk analyse har utarbeidet en oversikt over statlige avgifter i Norge pr 2001 for Stavanger Næringsforening og Næringsrådet i Rogaland. Videre har OXFORD Research foretatt en måling av næringslivets regelverkskostnader knyttet til innbetaling av avgifter til staten. Rapporten er utarbeidet for Nærings- og handelsdepartementet i samarbeid med advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers DA i 2005.

NILF har i samarbeid med SeMM (Senter for matpolitikk og marked) foretatt studier av Marginer i kjøttsektoren – Utvikling i priser fra bonde til butikk, hvor avgifter er en forklaringsfaktor på prisutviklingen (Notat 2005 – 10). NILF har utarbeidet en rapport i 2002 om avgifter i kjøtt- og fjørfeforedling i Norge og Sverige. Nordisk Konkurransemyndigheter har utgitt en rapport om det nordiske matvaremarkedet, en smak av konkurranse, november 2005. Også denne rapporten framhever ulikheter i avgiftsnivå og regleverk som en delforklaring på forskjeller i prisnivå på matvarer internt i Norden og mellom Norden og EU15.

7.1 Statlige avgifter i Norge

ECON har belyst omfanget av og begrunnelsen for avgifter i Norge på oppdrag fra Stavanger Næringsforening og Næringsrådet i Rogaland. ECON har på bakgrunn av dette oppdraget kartlagt de statlige avgiftene i Norge. Rapporten beskriver de statlige avgifter som ligger inne i Statsbudsjettet, samt de avgifter som hører inn under de ulike departementenes delbudsjetter. De har holdt utenfor toll, avgifter som kun gjelder utenriks sjøfart og ulike gebyrer. Rapporten viser til generelle avgifter som mva og arbeidsgiveravgift, samt særavgifter som motorvognavgifter, avgift på båt og flytransport samt miljøavgifter, før rapporten beskriver avgifter under de ulike departementers delbudsjett, som eksempel er matproduksjonsavgift, kjøttkontrollavgift og forskningsavgift.

7.2 Statlige avgifter i Sverige og Danmark

I Mat og industri 2005, status og utvikling i norsk nærings- og nytelsesmiddelindustri, utgitt av NILF 2005, kapittel 4.4.2 Avgifter i Sverige og Danmark, beskrives de viktigste statlige avgifter i Sverige og Danmark som nærings- og nytelsesmiddelindustrien berøres av. Konklusjonen i rapporten er at samlet sett er den norske nærings- og nytelsesmiddelindustrien pålagt flere særavgifter enn i Sverige og Danmark.

Både Norge, Sverige og Danmark har avgift på tobakk. Avgiftssatsen i Sverige er betydelig lavere enn i Norge. Danmark har også tobakksavgift. Denne ble satt opp i 2005. I Sverige er det ingen særavgift på sjokolade og sukkervarer, men det er det i Danmark. Verken Sverige

eller Danmark har direkte avgift på sukker slik som i Norge. Det er alkoholskatt både i Sverige og Danmark. I Sverige er det avgift på sterkøl, vin og brennevin. I Danmark er det avgift på øl, sterk vin og brennevin. I Norge er det avgift også på alkoholholdige drikker med lavt alkoholinhold.

Det finnes ingen emballasjeavgift på drikkevarer i Sverige, men det finnes en forskrift om produsentansvar for emballasje. Forskriften gjelder for produsenter av emballasje og alle som selger produkter i emballasje. I tillegg finnes det en vektbasert avgift på emballasje til ikke-alkoholholdige drikkevarer uten innhold av kullsyre som selges i emballasjer, og som ikke er godkjent av Miljøstyrelsen til å inngå i et pante- og retursystem. Avgiftssatsen varierer med hva slags emballasje produktet har.

I Danmark finnes det både en avgift på mineralvann med kullsyre, og en emballasjeavgift. Emballasjeavgiften er lagt på flasker til øl og kullsyreholdige leskedrikker samt ikke-kullsyreholdige leskedrikker og vann som selges i emballasje. Satsene er satt ned i Danmark for å styrke den danske konkurransekraften.

I Danmark har de ikke matproduksjonsavgift, og mesteparten av det offentlige næringsmiddeltilsynet finansieres over offentlige midler. I Sverige har de matproduksjonsavgift. Hvert foretak betaler en årlig tilsynsavgift basert på klassifisering i avgiftsklasser. Det er 5 avgiftsklasser hvor det er foretakets omsetning som bestemmer hvilken avgiftsklasse foretaket tilhører.

Forskningsavgift er et særnorsk fenomen. Den finnes verken i Sverige eller Danmark. I Sverige og Danmark bevilges det penger over statsbudsjettet til forskning og utvikling som er relevant for nærings- og nytelsesmiddelindustrien.

7.3 Måling av næringslivets regelverkskostnader knyttet til særavgiftene

Som en del av Bondevik II regjeringens arbeid for et enklere Norge, har Nærings- og handelsdepartementet i samarbeid med øvrige berørte departementer fått utarbeidet en rapport som viser næringslivets administrative byrder knyttet til særavgiftene. Særavgiftene bringer sammen med merverdiavgiften, inn mer enn en tredjedel av de samlede skatte- og avgiftsinntektene fra fastlands-Norge. I tillegg til å være en fri inntekt til staten brukes noen av særavgiftene til å prise eksterne effekter, bl.a. produkter og prosesser som er miljøfiendtlige. Rapporten er utarbeidet av Oxford Research AS i samarbeid med advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS (PWC).

Rapporten har kun målt de administrative kostnadene knyttet til å finne frem til, dokumentere, lagre og gjøre tilgjengelig samt rapportere alle former for informasjon på bakgrunn av krav i

offentlige regler. Målingen omfatter særavgifter som ilegges med hjemmel i følgende to lover:

- Lov av 19.mai 1933 nr 11 om særavgifter
- Lov av 19.juni 1959 nr 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter

Med hjemmel i den første loven, innkreves det 17 ulike særavgifter. Med hjemmel i den andre loven innkreves det 4 ulike avgifter. Da er ikke de avgifter som ligger under de enkelte departementer tatt med, avgifter som i stor grad berører landbruk og samvirkebasert næringsmiddelindustri. Rapporten konkluderer med at særavgiftene påfører næringslivet samlet vel 73 millioner kroner i årlige administrative kostnader som følge av de to overnevnte lover. En tabell over årlige administrative kostnader pr særavgift, viser at det koster næringslivet 2,1 millioner kr å innbetale avgift på drikkevareemballasje og 15,6 millioner kr å innbetale el-avgift.

Rapporten viser at kostnadene for hver enkelt bedrift varierer sterkt. Årsavgift, vektårsavgift og omregistreringsavgift utgjøre en stor del av den samlede administrative byrden, mens kostnadene pr bedrift er liten. Summen blir stor fordi antallet kjøretøyer er stort. Det samme gjelder kostnadene for el-avgift (lite beløp, men stort antall bedrifter). For de andre avgiftene er bilde stort sett et annet. Dersom kostnadene fordeles pr avgift pr år på det antallet bedrifter som er registrert for hver avgiftstype, viser det seg at det er svovelavgift, CO₂- avgift samt avgift på mineralolje og smøreolje, som det koster bedriftene mest å administrere. Prisen pr bedrift pr avgift pr år varierer fra 3.330,- kr pr år for miljøgassene HFK og PFK til 71.100,- kr å administrere svovelavgiften.

Rapporten kommer med flere forslag til forenklingstiltak som kan redusere næringslivets administrative byrder ved betaling av særavgifter. Disse tiltakene er til vurdering hos Toll- og avgiftsdirektoratet. Finansdepartementet vil ta stilling til den videre oppfølging når direktoratets tilbakemelding foreligger.

Forslag til regelverkjusteringer går på (rapporten gir også eksempler på hva som ligger i det enkelte forslag):

- enklere og mer grovmaskede regler for beregning av avgift
- enklere og mer grovmaskede regler og bedre definisjoner for beregning av fritak for avgift
- færrest mulig differensierte regionale/kommunale avgiftssatser og
- ulike typer avgift pr produkt bør kunne slås sammen.

Forslag til administrative systemer:

- innrapportering bør kunne skje elektronisk og avgiften bør kunne beregnes automatisk, for eksempel via ALTINN
- færre betalingsterminer, lenger betalingsfrist

- egen spesialist å henvende seg til hos tollvesenet
- mer samordning tolldistrikter i mellom for å få en mest mulig lik tolkning av regelverket
- informasjon på Tollvesenets hjemmeside, om konkrete særavgiftssaker med prinsipiell karakter som TAD har avsagt.

7.4 Marginer i kjøttsektoren – utvikling av priser fra bonde til butikk.

Denne rapporten er utarbeidet av NILF og SeMM (Notat 2005-10) for å belyse utviklingen i bruttomarginer i kjøttsektoren. Ambisjonene i undersøkelsen har vært å kartlegge utviklingen i bruttomarginene på de forskjellige ledd i verdikjeden. På bakgrunn av dette er det tatt med et kapittel i rapporten som viser utviklingen i bl a viktige kostnadskomponenter, herunder avgifter. Norsk kjøttbransje er pålagt en rekke avgifter som påvirker kostnadene i kjøttproduksjon og som derigjennom påvirker kjøttprisene. Rapporten har sett på de viktigste avgiftene som norsk kjøttbransje står overfor, og den har bidratt til å kaste lys over kostnadsutviklingen i ulike ledd fra 2001 og fram til 2005 (SLF 2005).

Gjennomgangen viser at flere forhold kan ha påvirket kostnadsnivået og produktiviteten i kjøttindustrien og varehandelen i løpet av perioden 2001- 2004. Spesielt har økningen i offentlige avgifter og kostnader som følge av offentlige pålegg, medført en økning i kostnadene for kjøttindustrien, og da spesielt for skjæringsleddet. Dette kan helt eller delvis gi utslag i utviklingen i bruttomarginer. Notat 2005 -10 gjør ikke noe forsøk på å tallfeste utviklingen, og det har heller ikke vært formålet med undersøkelsen.

7.5 Nordisk matvaremarked – en smak av konkurranse

Rapporten (Nordisk matvarerapport) er skrevet av den danske Konkurrencestyrelsen med bidrag fra en nordisk arbeidsgruppe. Gruppen har analysert de nordiske matvaremarkedene og kommet med forslag til løsninger på konkrete konkurranseproblemer. Rapporten viser at prisene er høyere i de nordiske landene enn gjennomsnittet for EU15. I forhold til EU-gjennomsnittet er prisnivået 26 prosent høyere i Danmark, 12 prosent høyere i Finland og Sverige, 42 prosent høyere i Island og 38 prosent høyere i Norge.

Rapporten konkluderer med at i tillegg til at det norske og islandske importvernet er hovedårsaken til de særlig høye prisene i disse landene, har Norge og Island et lite vareutvalg, høy markedskonsentrasjon på leverandør- og detaljistsiden samt ulikheter i avgiftsnivå og offentlig regelverk. Videre står det i rapporten at det foregår stadig en harmonisering av europeisk regelverk som regulerer produksjon og salg av matvarer, noe som legger til rette for økt konkurranse over landegrensene.

Rapporten sier at skattenivået er generelt høyere i de nordiske landene enn i de fleste andre europeiske land. Den viktigste skatten er merverdiavgiften. Merverdiavgiftreglene er i stor grad harmonisert i EU, mens satsen varierer fra 25 prosent Sverige, Danmark og Island til 11,5 prosent i Italia, eller Hellas som ikke har merverdiavgift. I Norge er merverdiavgiften generelt på 25 prosent men 13 prosent på matvarer. Mange land har differensiert merverdiavgiftsats, med høy sats på vanlig varer og lav sats på matvarer. Danmark har ikke differensiert merverdiavgift. Andre skatter og avgifter på mat- og drikkevarer er for eksempel alkoholavgift, sukker- og sjokoladeavgift. Denne typen avgift er ulik både i sats og utforming.

Litteratur

B.innst. S.nr 1 (2005-2006): *Budsjettinnstilling til Stortinget fra finanskomiteen om skatteavgifts-, og tollvedtak*. Stortinget.

Bergset, Kjuus, Svennerud og Pettersen (2005): Marginer i kjøttsektoren – Utvikling i priser fra bonde til butikk - . *Notat 2005-10*, NILF og SeMM.

Bolstad og Skaansar (2003): Avgifter innen landbruk og samvirkebasert næringsmiddelindustri. LU, *Rapport 5 – 2003*.

Clemetz, Sigmund (2006): Frykter foreldre vil nekte å betale melk. *Dagsavisen 12.januar 2006*.

ECON (2001): Statlige avgifter i Norge. Utarbeidet for Stavanger Næringsforening og Næringsrådet i Rogaland. *ECON-notat nr 52/01*.

Flaten, Kallbekken og Vengens (2001): Forskjeller i matpriser i Norge og Sverige. Hvilken betydning har reguleringer og avgifter. NILF, *Notat 2001-16*.

Kallbekken, Steffen (2002): Avgifter i kjøtt- og fjørfeforedling i Norge og Sverige. Fase 2: Datagrunnlag for beregning av forskjeller i avgifter i kjøtt- og fjørfeindustrien i Norge og Sverige. *NILF : 2002*.

Kjuus, Johanne (2005): Mat og industri 2005. Status og utvikling i norsk nærings- og nytelsesmiddelindustri. NILF.

LMD, FKD og HOD (2003) Høringsnotat om forenklet finansiering av matforvaltningen, 25.03.03.

Lovdata (2005): www.lovdata.no.

Mattilsynet (2005): www.mattilsynet.no.

Nordic competition authorities (2005): Nordic Food Markets – a tase for competition. Report No. 1/2005.

Norsk Landbrukssamvirke (2005): Aktuelle tall 2005.

Oxford Research (2005): Måling av næringslivets regelverkskostnader knyttet til særavgiftene. Basismåling ved bruk av standardkostnadsmodellen. *Rapport utarbeidet for Nærings- og Handelsdepartementet.*

SLF (2005) : www.slf.dep.no.

St.meld. nr 1 (2005-2006): *Nasjonalbudsjettet 2006*. Finansdepartementet, Oslo.

St.prp.nr 1 (2005-2006): *Gul bok*. Finansdepartementet, Oslo.

St.prp.nr 1 (2005-2006): *Skatte-, avgifts og tollvedtak (Bondevik II)*. Finansdepartementet, Oslo.

St.prp. nr 1 (2005-2006): *Om endring av St.prp. nr 1 (2005-2006), (Stoltenberg II)*. Finansdepartementet, Oslo.

St.prp. nr 1 (2005-2006): *Budsjettåret 2006*. St.prp. nr 1 (2005-2006). Landbruks- og matdepartementet, Oslo.

Vedlegg 1

Vedlegg til e-post sendt oppdragsgiverne.

Forespørsel om informasjon om betalte avgifter i 2004 og en prognose for 2005.

Landbrukets Utredningskontor holder for tiden på med et prosjekt om gebyr og avgifter i landbruket og samvirkebasert næringsmiddelindustri. Våre oppdragsgivere er Norske Felleskjøp, Norsk Kjøtt, Norsk Landbrukssamvirke, Norsk Potetindustri, Prior, Honningcentralen og Tine.

Formålet med prosjektet er å tallfeste hvor mye landbruket og samvirkebasert næringsmiddelindustri bruker på avgifter knyttet til produksjonen. Undersøkelsen ble første gang gjort i 2003.

I den forbindelse ønsker vi informasjon fra dere om følgende avgifter;

- Kjøttkontrollgebyr
- Merkeordningsavgift
- Forskningsavgift
- Emballasjeavgift, herunder materialretur
- Miljø- og plantevernavgift
- Avgift for kontroll av fôrvarer
- Matproduksjonsavgift
- Særagifter (se vedlegg)

Vi ønsker oss tall på hvor mye dere har betalt i avgifter for 2004 og en prognose for 2005, spesifisert på hver enkelt avgiftstype.

Håper dere kan hjelpe oss med dette.
Skulle det være spørsmål, ta gjerne kontakt.

Med vennlig hilsen

Margaret Eide Hillestad

Landbrukets Utredningskontor
Tlf. sentralb. 22 05 47 00
Tlf. direkte 22 05 46 57
e-post: meh@landsam.com

Vennligst returner skjema utfylt innen onsdag 21. desember 2005

Landbrukets utredningskontor
 Att. Hillestad
 Pb 9347 Grønland
 0135 Oslo

Deres bedrift:.....

Næringsmiddelavgifter m.m.	2004 1000 kr	Prognose 2005 1000 kr	Kommentarer
Matproduksjonsavgift Kjøttkontrollgebyr Merkeordningsavgift Forskningsavgift Miljø- og plantevernavgifter Avgift for kontroll av fôrvarer Emballasjeavgift, inkl. Materialretur			

Særaggifter	2004 1000 kr	Prognose 2005 1000 kr	Kommentarer
Sjokolade og sukkervareavgift Avgift på drikkevareemballasje Sukkeravgift Års- og vektavgift tyngre kjøretøy Bensinavgift Autodieselavgift Avgift smøreolje/mineralolje			

Andre avgifter tilknyttet til produksjon (spesifiser) Avgiftens navn	2004 1000 kr	Prognose 2005 1000 kr	Kommentarer

Vedlegg 2

Utvikling i enkelte avgifter inkl. særavgifter fra 2001-2006 i nominelle kr.:

Særavgifter I hele mill kr.	Statsregnskapet				Statsbudsjettet		
	2001	2002	2003	2004	2005	2006 ¹	2006 ²
Mva	130 306	128 318	128 913	137 337	149 450	157 800	157 500
Arbeidsgiveravgift	128 374	137 085	144 019	149 867	158 460	167 100	167 501
Alkohol	8 471	8 199	8 486	9 014	9 653	9 743	9 653
Tobakk	7 110	6 975	6 760	6 799	7 509	7 151	7 151
Motorvogner med mer	17 358	19 743	20 625	25 464	25 121	27 020	27 415
Bensin	8 843	8 530	8 664	8 729	9 341	9 088	9 088
Autodiesel	4 087	3 955	4 278	4 675	4 990	5 344	5 344
Båtmotorer	107	125	155	215	226	310	310
Elektrisk kraft	6 137	6 072	5 504	4 126	6 550	6 327	6 327
Smøreolje (mineralolje etc.)	841	525	830	740	768	695	695
Mineralske produkter	3 701	3 637	3 948	3 893	4 138	4 366	4 366
Sluttbehandling av avfall	472	498	501	554	720	467	467
Miljøavgifter i landbruket	35	56	65	85	75	75	75
Helse og miljøskadelige stoffer	9	6	5	6	11	4	4
Klimagassene HFK og PFK fra 2003	0	0	61	123	141	147	147
Alkoholfrie drikkevarer	959	894	937	962	1 028	790	985
Sjokolade med mer	855	865	920	967	945	1 113	1 113
Avgift på drikkevannsemballasje	547	551	694	639	649	509	999
Sukker	226	206	231	208	212	222	222
Omsetningsavgift av faste eiendom (Dokumentavgift)	2 926	3 190	3 259	3 926	5 720	4 517	4 517
I alt	321 364	329 430	338 855	358 329	385 707	402 788	403 879
Kilde: Finansdepartementet, St.pr. nr 1 (2005-2006)							
¹ Bondevik II							
² Stoltenberg II							

Vedlegg 3

Vedlegg 3. Endring i avgiftssatser 2001-2006

	2001	2002	2003	2004	2005	Budsjett 2006	Endring 2001-2005
Konsumprisindeksen	108,7	110,1	112,8	113,3	115,1	117,7	8,3 %
Særavgifter	Avgiftssats, øre pr liter						
Bensinsavgift (lavsvovlet)	390	381	389	396	407	414	
CO ₂ -avgift	72	72	75	76	78	79	
Sum bensin	462	453	464	472	485	493	6,7 %
Dieselavgift	288	277	283	288	297	302	
CO ₂ -avgift	48	49	50	51	52	53	
Sum diesel	336	326	333	339	349	355	5,7 %
Grunnavgift fyringsolje	38,2	38,9	39,8	40,5	41,4	42,1	
CO ₂ -avgift	48	49	50	51	52	53	
Sum lett fyringsolje	86,2	87,9	89,8	91,5	93,4	95,1	10,3 %
Smøreoljeavgift	150	153	156	159	162	165	10,0 %
El-avgift, øre pr kWh	10,3	9,3	9,5	9,67	9,88	10,05	-2,4 %
Drikkevareemballasje							
- glass	411	419	428	436	446	454	10,5 %
- plast	247	252	258	263	269	274	10,9 %
- kartong	103	105	107	109	111	113	9,7 %
- grunnavgift	83	85	87	89	91	93	12,0 %

Vedlegg 4

Avgifter 2005

Tabellen viser de avgiftssatsene som gjelder per dags dato, og som Statens landbruksforvaltning (SLF) har ansvar for innkreving av.

Produkt	Forsknings-avgift kr per l/kg	Matproduksjons-avgift kr per l/kg
Fjørfe		
And og gås	0,11	0,45
Egg	0,05	0,24
Høns	0,11	0,45
Kalkun	0,11	0,45
Kylling	0,11	0,45
Honning	0,35 %	
Kjøtt		
Sau/lam	0,11	0,45
Storfe/kalv	0,11	0,45
Svinekjøtt	0,11	0,45
Korn		
Korn	0,0063	
Oljefrø		
Erter, lupiner og åkerbønner		
Vegetabler	0,35 %	
Melk		
Kumelk	0,013	
Geitmelk	0,013	
Vilt		
Rein	0,11	0,45
Elg	0,11	0,45
Hjort	0,11	0,45

Kilde: SLF

Vedlegg 5

Energi og smøremidler (Kilde: Budsjettnemda for jordbruket 2005, og St.prp.nr 1)						
	2002			2005		
	1000 Liter	Avgift pr liter	Sum avgift	1000 Liter	Avgift pr liter	Sum avgift
Fyringsolje veksthus	59 000			39 372		
Fyringsolje korn tørke				7 850		
CO2 - avgift	59 000	0,49	28 910	47 222	0,520	24 555
Grunnavgift fyringsolje	59 000	0,389	22 951	47 222	0,414	19 550
Bensin	7 000	3,81	26 670	6 991	4,070	28 453
CO2 - avgift	7 000	0,73	5 110	6 991	0,760	5 313
Diesel (brenselolje)	107 600		0	107 560	2,970	
Grunnavgift Diesel	107 600	0,389	41 856	107 560	0,414	44 530
CO2 - avgift	107 600	0,49	52 724	107 560	0,520	55 931
Smøremidler	3 700	1,53	5 661	3 765	1,620	6 099
Elektrisk kraft GWh	992	93,044	92 300	1 291	96,700	124 840
Sum avgifter			276 182			309 272

Landbrukets **Utredningskontor**

Schweigaardsgt. 34C
Pb 9347 Grønland
N-0135 OSLO
Tlf: 22 05 47 00
Fax: 22 17 23 11
E-post: lu@landsam.com
<http://www.utredningskontoret.no>